

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ОСВІТОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ МИСТЕЦТВА

**«ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ
І РОЗВИТКУ ПСИХІЧНОГО І ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я
ТА КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ»**

**Матеріали XII Міжнародної міждисциплінарної
науково-практичної конференції**

:

5-6 грудня 2024 р.
м. Запоріжжя, Україна

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ТА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ОСВІТОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ МИСТЕЦТВА**

**«ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ І РОЗВИТКУ
ПСИХІЧНОГО І ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА КУЛЬТУРНОГО
ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ»**

Матеріали XII Міжнародної міждисциплінарної
науково-практичної конференції

5-6 грудня 2024 р.

м. Запоріжжя, Україна

УДК 378.013.43:7:613(062)

П 23

Рекомендовано Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протокол №7 від 24 грудня 2024 р.)

П23 Педагогіка мистецтва для збереження і розвитку психічного і фізичного здоров'я та культурного зростання особистості впродовж життя : матеріали міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 5-6 грудня 2024 року / За заг. ред. Сегеди Н.А. Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В., 2024. 160 с.

ISBN 978-617-7823-78-9

DOI: 10.33842/conf2024-theses

У збірнику представлено матеріали міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Педагогіка мистецтва для збереження і розвитку психічного і фізичного здоров'я та культурного зростання особистості впродовж життя» (5-6 грудня 2024 року). У збірнику матеріалів конференції друкуються тези наукового характеру та дискусійні публікації з професійної тематики, у яких відображені результати міждисциплінарного підходу для вирішення проблеми збереження і розвитку психофізичного здоров'я та культурного зростання особистості в умовах цивілізаційних викликів засобами мистецтва.

Збірник видано в авторській редакції мовою оригіналу. За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

УДК 378.013.43:7:613(062)

© Н.А.Сегеда, 2024

© Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2024

ЗМІСТ

Байтерякова Н.Ю., Байтеряков О.З. ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ КРАЇНОЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ЗАСТОСУВАННЯ КАРТИН Ж. ФЕРРІСА	7
Білецька М.В., Підварко Т.О. КРОСДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ.....	12
Борисова С. В. ВПЛИВ ПРИНЦИПУ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НА ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС.....	15
Братік О.С., Атрошенко Т. Ю. СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	19
Воровка М.І., Кожевникова А.В. ЗАГАЛЬНА КУЛЬТУРА ЛЮДИНИ ЯК ПІДГРУНТЯ ФОРМУВАННЯ ЇЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	23
Врубель Г.Ф. МУЗИЧНА ТЕРАПІЯ У СТРУКТУРІ СУЧАСНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	27
Горбатюк Р.М., Білан Н.М. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	32
Григор'єва Я.В. УСНА НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО- ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	36
Гришко С.В., Непша О.В. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ГЕОГРАФІЇ	40
Гузь А.В. КРОС-КУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД У ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СПІВАКІВ	43
Жейнов С.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ УЧНІВ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	47
Закладний І.А., Закладна Н.В., Прокоф'єва О.О. РОЛЬ АРТТЕРАПІЇ ЯК ЗАСОБУ ПРОФІЛАКТИКИ СТРЕСУ ТА ПІДВИЩЕННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У МАТЕРІВ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	51

М.І.Воровка

доктор педагогічних наук, професор
кафедри освітології та педагогіки мистецтва

А.В.Кожевникова

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри освітології та педагогіки мистецтва
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

ЗАГАЛЬНА КУЛЬТУРА ЛЮДИНИ ЯК ПІДГРУНТЯ ФОРМУВАННЯ ЇЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. У статті розглянуто поняття культури через соціологічний, антропологічний і філософський виміри. Зазначено, що загальна культура людини слугує міцним підґрунтям для формування професійної культури особистості, забезпечуючи базові цінності, моральні орієнтири та світоглядні основи, необхідні для розвитку професійних навичок і компетентностей.

Ключові слова: культура, професійна культура, соціологічний, антропологічний, філософський виміри культури.

Annotation. The concept of culture is considered through the sociological, anthropological and philosophical dimensions. It is noted that the general human culture serves as a solid foundation for the formation of a person's professional culture, providing basic values, moral guidelines and worldview foundations necessary for the development of professional skills and competencies.

Key words: culture, professional culture, sociological, anthropological, philosophical dimensions of culture.

Останнім часом загострились протиріччя між вимогами суспільства до вчительства і між його підготовкою у закладах вищої освіти, що пов'язано з недостатньою увагою до питань створення цілісного образу вчителя. Одним з важливих аспектів цієї проблеми є професійна культура вчительства та її формування в процесі професійної підготовки.

На сьогодні розуміння поняття «культура» є гранично багатозначним – мають місце сотні дефініцій та десятки теоретичних концепцій цієї категорії. Так, Словник української мови наводить визначення цього поняття, з яких у контексті нашого дослідження ми виокремлюємо такі: сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством протягом його історії; освіченість, вихованість; рівень, ступінь досконалості якої-небудь галузі господарської або розумової діяльності [4, с. 394].

У вужчому розумінні культура – це сфера духовного життя суспільства, що охоплює насамперед систему виховання, освіти, духовної творчості (особливо мистецької), а також установи й організації, що забезпечують їхнє функціонування (школи, ЗВО, клуби, музеї, театри, творчі спілки, товариства тощо). Водночас під культурою розуміють рівень освіченості, вихованості людей, а також рівень опанування якоюсь галуззю знань або діяльності» [2, с. 182] і так далі.

Зміст культури з позицій соціологічного підходу розглядається як сукупність значень, цінностей і норм, якими володіють особи, і сукупність носіїв, які об'єктивують, соціалізують і розкривають ці значення. Призначенням культури, яка встановлює ціннісні, нормативні та символічні межі, є забезпечення соціокультурної регуляції життя суспільства.

Засобами, що забезпечують взаємодію людини з навколишнім соціальним і природним середовищем, постають цінності та норми культури, які, уточнює В. Шейко, змінюється з часом, сповідаються більшістю представників культури та являють певну ієрархію [7, с. 27]. На думку В. Москаленко та інших [3, с. 14], культура – це певний соціальний механізм, який відтворює ті чи інші еталони та норми поведінки людей. Її розвиток, як «концентрованого досвіду попередніх поколінь», визначається, насамперед, наступністю, що знаменує безперервність суспільного прогресу.

З позицій антропологічного підходу склалися два аспекти розуміння та вивчення культури – як «абстракції» та як «об'єкта». Антропологічне розуміння виключає розгляд культури з позиції її цілісності та єдності, оскільки вона розпадається на «локальні» культури, кожна з яких вважається самоцінною. Методологічною обмеженістю підходу є й те, що він відділяє культуру від суб'єкта та його діяльності, що виключає питання генези, розвитку культури та критеріїв оцінки його рівня. Витоки та механізми виникнення культури й самої історії людини намагається розкрити філософський підхід, якому властива високого рівня абстракція.

За філософським підходом, культура постає «другою природою», штучним світом, що створений в процесі свідомої й цілеспрямованої людської діяльності. Розуміння культури як результату людської діяльності «перемикає» увагу дослідника з результатів діяльності на процес діяльності, на з'ясування специфічно людської природи того й іншого.

Культура, з позицій філософського підходу, розуміється як спосіб розвитку й саморозвитку людини, особлива форма життя, що пов'язана із діяльністю людини, її творчим розумом, духовністю та прагненням до ідеалів, у якій в один вузол сплетені суб'єкт та об'єкт, отже, існує об'єктивна та

суб'єктивна культури, розбіжність між якими виявляється у розриві між «цілями» і «засобами».

У педагогічних дослідженнях професійна культура тісно пов'язана із загальною культурою особистості. На думку деяких дослідників і дослідниць, професійна культура : «... не обмежується професійними знаннями, уміннями, навичками, а ґрунтується на особистісних якостях, що виявляються у загальній культурі» [6, с.8]; «...сукупність інтелектуальних, духовних, творчих здібностей, якостей і властивостей особистості та стилю діяльності, який передбачає усталений спосіб життя, сформовані на основі загальних і специфічних професійних знань загальну культуру, позитивний досвід, що дозволяють особистості ефективно та якісно вирішувати професійні завдання» [5, с.14]; «...високий рівень професійної підготовки, її якість, високий стан загальної культури суспільства, нації забезпечує належну освіту і професійну культуру» [1].

Отже, як ми бачимо, поняття «культура», як гранично загальне, не може розкриватись через якесь одне універсальне визначення, усі розглянуті підходи, які можна віднести до класичної моделі розуміння культури, не заперечують, а скоріше доповнюють один одного, співвідносять людину з природою, суспільством та історією. Людина формує себе в процесі своєї діяльності як культурно-історичну істоту, то людина є не лише творцем, а й продуктом та результатом самої культури. Людина і культура розглядаються як об'єкти, що коеволюційно розвиваються, збагачують і створюють один одного. Створюючи основи для збереження через діяльність людей історично сформованих соціальних відносин, культура зберігає й соціальну основу свого існування.

Відповідно, формування професійної культури особистості є неможливим без одночасного розвитку та зміцнення її загальної культури. Загальна культура людини виступає базовим фундаментом, на якому вибудовується професійна компетентність, етичні норми, моральні цінності та здатність до творчого й відповідального виконання професійних обов'язків. Тільки через гармонійний розвиток загальної культури можна забезпечити високий рівень професійної культури, що є важливою умовою успішної діяльності у будь-якій сфері.

Використана література

1. Вечірко Р. Семашко О., Оліференко В. Українська та зарубіжна культура: навч.-метод. посіб. К.: КНЕУ, 2003. 367 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 375 с.
3. Москаленко В., Шайгородський Ю., Міщенко О. Економічна культура особистості: соціально-психологічний аспект К.: Вид-во «Центр соціальних

комунікацій», 2012. 348 с.

4. Словник української мови: в 11 т. / редкол.: І. К. Білодід (голова) та інші ; Акад. наук Укр. РСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Т. 4: І–М. К.: Наук. думка, 1973. 840 с.

5. Спіріна Т. П. Формування професійної культури майбутніх соціальних педагогів у навчальному процесі вищого навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2009. 19 с.

6. Шведова Я. В. Формування професійної культури майбутніх тележурналістів у фаховій підготовці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2010. 24 с.

7. Шейко В., Богуцький Ю., Германова де Діас Е. Культурологія: навч. посіб. К.: Знання, 2012. 494 с.

